

ZAVIČAJ

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu historijuBroj 57
Godina XXIX
Maj, 2024.
[str. 211-216]

© Monos 2024

Ahmulje – naselje kojeg
više nema (etnografski
zapis)

Fikret Ahmedbašić

U ovom kraćem zapisu, autor je skrenuo pažnju na jedno već zaboravljeno naselje koje je odavno ostalo bez svojih stalnih žitelja. Podsjetio je i na široki predio Četovilje, na kojem je bilo to malo naselje. Prije dva-desetak godina taj čitav predio prepoznat je kao potencijalno zanimljiv turistički resurs (rekreacija, lov, zimski turizam). U opštini Gračanica ozbiljno se razmišljalo o korišćenju tih resursa, izgradnji vještačkog jezera na rijeci Četovilji itd. Urađene su i neke prethodne studije, ali je sve brzo palo u zaborav. Uz ovu etnološku skicu i podsjećanje na jedno malo naselje kojeg više nema, neka ovo bude podsjećanje i na već zaboravljene ideje o mogućnostima korišćenja tih potencijala.

Ključne riječi: Četovilja, Četoviljska dolina Ahmulje, Soko, Prijeko Brdo, Gračanica,

IME I POLOŽAJ NASELJA

Naselje Ahmulje – tačnije bivše naselje – nalazi se u sjevernom dijelu sadašnje opštine, odnosno gradskog područja Gračanica. Administrativno čini zaselak mjesne zajednice Soko, od koje je udaljeno 3,5 kilometra. Ime naselja je izvedeno iz prezimena Ahmuljić, a koristi se i skraćena verzija Ahmulje.

Naselje Ahmulje smješteno je u predjelu Četovilje, na rubu šumskog kompleksa Šamunica, na širem lokalitetu koji se naziva Krčevina.

Četovilja obuhvata prostranu dolinu, u kojoj se od više potoka formira istoimena rijeka. Ta rijeka, koja pripada slivu Male Tinje, odnosno Save, teče kroz Prijeko Brdo, Džakule i Biberovo Polje, a u donjem toku poznata je po imenima Džakulska, odnosno Poljanska rijeka. Dolina Četovilje je sa juga i sjevera oivičena grebenima planine Trebave: Vis (692 m) – Kadijino brdo (621 m) – Cerovi (632 m), odnosno Studenac (638 m) – Milatuša (556 m) – k. 499 (iznad Straševića u Prijekom Brdu); sa zapadne strane ova dva grebena vežu se nižim prijevodom (459 m), koji je i razvođe slivova Dža-

ZAVIČAJ

Topografska karta šireg područja Cetovilja - razmjera 1:25.000 (Vojnogeografski zavod Beograd, 1983.). Naselje Ahmulje ovdje je označeno kao "Cetovilja"

kulske i Lukavičke rijeke, dok sa istoka Četoviljsku dolinu zatvara manja klisura kod brda Oglavak, prema Prijekom Brdu.

Područje Cetovilja je bogato prirodno područje s brojnim resursima, koji su do danas ostali neiskorišteni.¹

Starine na širem području Ahmulja

Toponim Cetovilja je "neosporno srednjovjekovne starosti".² Na ovom području je na više lokaliteta bilo stećaka, a neki od njih su se nalazili i u blizini Ahmulja. Prema zabilježenim kazivanjima, pored

puta koji iz Škahovice vodi u Ahmulje, ranije su postojala 3-4 stećka u obliku sanduka, koji su uništeni prilikom popravke i nasipanja puta.³

Po mišljenju Rusmira Djedovića, na području Cetovilja se nalazila mezra (napušteno naselje) po imenu Cvitulja ili Cvjetulja, koja se spominje u najstarijim osmanskim dokumentima, negdje iz prve polovine 16. stoljeća. To ime se, preko oblika Cjetovlja, koji je zabilježen u na-

¹ Opširnije o tome: Rusmir Djedović, "Prirodni resursi područja Četovulja kod Gračanice – Osnovne prirodno-ekonomske karakteristike i potencijali", *Gračanički glasnik*, br. 23, 2007., str. 12-24.

² Rusmir Djedović, isto, str. 13.

³ Edin Šaković, "Stećci u okolini Gračanice", *Gračanički glasnik*, br. 12, 2003., str. 12; Edin Šaković, "Srednjovjekovne nekropole na području Gračanice", *Baština sjeveroistočne Bosne*, br. 5, 2012., str. 12.

rodu, na kraju razvilo u Četovulja, Četovilja, Četovija...⁴

Međutim, u posljednjih par vjekova, područje Četovilje bilo je nenastanjeno, a najbliža naselja bila su: Soko i Škahovica s južne strane grebena Trebave, zatim Gornji Skipovac na zapadu i Prijeko Brdo na istoku. U Četovilji su zemljišne posjede (njive, voćnjake i livade) imali uglavnom mještani Sokola i Škahovice. Prvo stalno naselje koje je na ovom prostoru osnovano bile su upravo Ahmulje.

NASTANAK NASELJA

Prema kazivanju **Ibrahima (Agana) Bešića** iz Prijekog Brda, naselje je 1935. godine osnovao Ibrahim Ahmuljić i njegova supruga Hanifa, koji su se ovdje doselili sa pet sinova i dvije kćerke iz naselja Ahme, između Sokola i Škahovice.⁵ Nedugo poslije njih, u naselje su se, također iz Sokola, doselili i Hasko, Jusuf i Atif Begović, te Suljo Dautović i Meho Sulejmanović. Naselje se tako proširilo na desetak kuća, što se održalo do samog iseljenja tog stanovništva.

Ahmulje su pripadale kategoriji manjih naselja, sa nerazvijenom infrastrukturom. Naselje nije imalo školu, ambulantu, ni prodavnicu, niti bilo kakvih privrednih objekata. Ti objekti uglavnom su bili skoncentrisani u Sokolu, sa kojim su Ahmulje povezane makadamskim putem, preko zaseoka Oštrikovac. Makadamskim putem lošeg kvaliteta bili su povezani i sa susjed-

nim Prijekim Brdom, od kojeg su udaljene oko 2,5 kilometra. Električnu energiju naselje nije imalo sve do 1983. godine. Bilo je to posljednje naseljeno mjesto na tadašnjoj opštini Gračanica koje je dobilo struju, odnosno elektrificirano.

Kuće u ovom zaseoku izgrađene su "ugusto", na malome prostoru, pa se može reći da Ahmulje spadaju u zbijeni tip naselja. Ovaka odlika je karakteristična i za druge dijelove, odnosno zaseoke mjesne zajednice Soko.

VJERSKI ŽIVOT I OBRAZOVANJE

U naselju Ahmulje nije bilo nikakvih vjerskih objekata, džamije ili mekteba. Na vjersku pouku, kao i na redovno školova-

⁴ R. Djedović, isto, str. 13. O mezri Cvitulja: Rusmir Djedović, "Urbane prilike i razvoj naselja u nahiji Sokol (Gračanica) u 16. i početkom 17. stoljeća", *Gračanički glasnik*, br. 20, 2005., str. 125.

⁵ Spomenuto naselje Ahme, nekadašnji zaselak Škahovice, danas je takođe napušteno. Na mjestu gdje se nalazilo još se može zapaziti više zaraslih kućišta.

Ahmulje danas

nje, djeca su odlazila u Soko – kao i odrasli muškarci, kada je trebalo obaviti džuma-namaz ili Bajram-namaz.

Međutim, za vrijeme Ramazana, teraviju su klanjali u naselju – u nekoj od, za tu priliku, uređenih kuća. Teravijih imam bio je Hadžić Vejsil iz Sokola, koji nije bio stručno osposobljen vjerski službenik, već “dobro učevan” čovjek.

Iz naselja Ahmulje nije zabilježen nijedan odlazak na Hadž, niti je iko završio neku od vjerskih škola.

U naselju je oformljeno i manje mjesno mezarje, gdje je pokopan izvjestan broj mještana.

VODOSNABDIJEVANJE

U naselju nije postojao izgrađen vodovod, pa se stanovništvo vodom snabdijevalo iz bunara, kojih je u naselju bilo više, a uređivali su se i obližnji izvori i koristili za pranje i napajanje stoke.

Područje oko Ahmulja i dolina Četovilje, uopšte, bogati su izvorima pitke vode, a među jače izvore na tom prostoru spadaju: Omeruša, Čelebuša, Markuša, Praporak, Vodice, Podravne, Jezero, Badnjevac i dr.

ŽIVOT OD POLJOPRIVREDE

Niko iz ovog naselja nije se bavio nekom zanatskom djelatnošću. Uglavnom su svi bili poljoprivrednici i uzgajali voće i po-

vrće za svoje potrebe. Od žitarica koje ovdje uspijevaju, uzgajali su pšenicu, kukuruz, ječam, raž i zob, a od voća razne vrste trešanja, kruške, jabuke i orahe. Zemlja se obrađivala zapregama i plugom. Pčelarstvom se niko nije bavio.

OBIČAJI

Što se tiče običaja i tradicionalne narodne nošnje stanovništva, ona se ne razlikuje od ostalih muslimansko-bošnjačkih naselja na ovim prostorima (Soko, Škahovica, Prijeko Brdo, Džakule, Doborovci i druga okolna sela), koji su u literaturi već opisani.

ISELJAVANJE STANOVNIŠTVA I GAŠENJE NASELJA

Zbog besperspektivnosti naselja i udaljenosti od ostatka mjesne zajednice i centra opštine, nekoliko godina pred agresiju na Bosnu i Hercegovinu stanovništvo se počelo iseljavati, da bi se tokom agresije 1992.–1995. i potpuno iselilo. Neki su se nastanili u Sokolu, neki u Škahovici i Pašalićima.

Stare, pretežno drvene kuće, preostale u Ahmuljama, danas se koriste kao vikend kuće, dok je jedna pretvorena u lovačku kuću; njen vlasnik je, inače, Mehmed Suljmanović, zvani Kazanče iz Špionice, koji potiče iz Džakula.

SUMMARY

AHMULJE – A SETTLEMENT THAT NO LONGER EXISTS (AN ETHNOGRAPHIC RECORD)

In this brief paper, the author draws attention to a long-forgotten settlement that has long been without its permanent residents. The author is also offering a reminder for the wider area of Četovilja, where this small settlement was located. About twenty years ago, this entire area was recognized as a potentially interesting tourist resource (recreation, hunting, winter tourism). The municipality of Gračanica seriously considered the utilization of these resources, including the construction of an artificial lake on the river Četovilja, etc. Some preliminary studies were conducted, but everything was quickly forgotten. Alongside this ethnological sketch and remainder of a small settlement that no longer exists, let this paper also serve as a reminder of the forgotten ideas about the possibilities of utilizing these potentials.

